

**MEMÒRIA
D'ACTIVITATS**

Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi Camil Visedo Moltó. Memòria d'activitats 2001

JOSEP M. SEGURA MARTÍ

Es resumeix l'activitat realitzada al Museu durant l'any 2001 i es descriuen els diferents nivells d'actuació: administració i gestió, difusió, conservació i investigació.

Paraules clau: Activitats 2001. Visitants. Exposicions. Investigació. Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi (Alacant).

Se resume la actividad realizada en el Museo durante el año 2001, describiéndose sus diferentes niveles de actuación: Administración y Gestión, la Difusión e Investigación.

Palabras Clave: Actividades 2001. Visitantes. Exposiciones. Investigación. Museo Arqueológico Municipal de Alcoi (Alicante).

Alcoi archaeological Museum. 2001 report of activities.

In this report we give an abridged account of the activities carried out at the Museum during the year 2001, stating its different levels of action, that is, Administration and Management, Publications and Knowledge spreading, preservation and research.

Key Words: Activities 2001. Visitors. Exhibitions. Research. The Archaeological Museum of Alcoi (province of Alicante).

INTRODUCCIÓ

Un any més, des de les pàgines d'aquesta revista volem donar compte de l'activitat registrada al Museu Arqueològic Municipal Camil Visedo Moltó. Enguany, el canvi de segle ha portat també un canvi en la direcció del Museu, i l'any 2001 ens ha suposat assumir la responsabilitat i l'honor de la direcció d'aquesta institució. I des d'aquestes pàgines volem agrair la confiança que ha depositat en nosaltres la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Alcoi, i també volem manifestar el nostre reconeixement i admiració al senyor J. Emili Aura Tortosa, per la seua gestió encertada i el seu treball il·lusionat al capdavant del Museu d'Alcoi des de 1993; també, fer-li palesa la nostra gratitud pels seus consells, pel treball compartit i per la seua amistat. Igualment, volem fer extensiu aquest agraïment als companys que dia a dia comparteixen treball amb nosaltres, i animar-los a participar en els nous projectes que amb seguretat tindrem l'oportunitat de compartir.

El 2001 ha estat un any de preparatius per a la commemoració del 50è aniversari del descobriment de les pintures rupestres de la Sarga. Una ocasió que ens ha permès reprendre temes aparcats i dissenyar projectes de futur; una

ocasió que calia aprofitar per a difondre els valors culturals d'aquestes pintures prehistòriques, i també per a encetar actuacions que contribuïsquen a la seua conservació. Reunions amb els propietaris dels terrenys on estan ubicats els abrics, per tal de sol·licitar-los el permís per a fer millores en el camí d'accés; l'inici de les gestions i contactes per a l'edició d'un llibre sobre l'art rupestre de la Sarga; les reunions amb els organismes competents perquè aviat siga possible la renovació del tancament dels abrics, etc. I entre aquestes realitzacions cal que informem dels resultats satisfactoris d'una primera campanya de treballs de neteja i conservació de les pintures, realitzats per encàrrec de la Direcció General de Patrimoni Artístic de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, en què ha aparegut una nova figura humana a l'abric I i, també, ha millorat de forma notòria la visió de determinats motius.

Les activitats arqueològiques desenvolupades al nostre àmbit apunten de forma decidida per projectes d'investigació capdavanters i confirmen que l'Arqueologia d'aquestes comarques travessa un bon moment. Entre els treballs i els estudis duts a terme el 2001, sens dubte una de les novetats que cal esmentar són les excavacions realitzades als edificis industrials i infraestructures hidràuliques del paratge

del Molinar, un projecte dirigit per Manuel Cerdà que enceta a Alcoi una nova línia de treballs sota els auspicis del Museu de Prehistòria i de les Cultures de València.

Les noves tecnologies de la informació ens han permès editar una pàgina web del Museu. En aquest sentit, la decisiva col·laboració del Centre de Processament de Dades de l'Ajuntament d'Alcoi ha fet possible que des d'ara tothom pugua conèixer i visitar –de forma virtual– el Museu d'Alcoi i gaudir del nostre patrimoni.

ADMINISTRACIÓ I GESTIÓ

El pressupost municipal de l'Ajuntament d'Alcoi de l'any 2001 ha atès les despeses ordinàries ocasionades amb motiu de la realització de diferents activitats al Museu, com ara la beca anual de formació, les publicacions, les compres de material i el manteniment de les instal·lacions, les quals han ascendit a un total de 5.275.000 pessetes, equivalents a 31.703,39 euros.

– Subvencions:

La Direcció General de Promoció Cultural, Museus i Belles Arts de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha atorgat al Museu les subvencions següents, d'acord amb les convocatòries ordinàries publicades amb aquesta finalitat:

- Resolució del 12 de juliol de 2001, respecte de les ajudes a museus i col·leccions museogràfiques, concessió d'una subvenció de 600.000 pessetes per a la realització d'inventaris dels fons arqueològics i paleontològics. Amb aquesta ajuda econòmica s'han contractat treballs d'inventari d'un lot de materials ibèrics de la Serreta (campanya de 1989) i d'una altra fase d'ordenació i inventari de la col·lecció paleontològica Visedo Moltó.
- Resolució de 13 de juliol de 2001, respecte de les ajudes a museus i col·leccions museogràfiques, concessió d'una subvenció de 100.000 pessetes per a la dotació d'equipament de les institucions. Aquesta ajuda econòmica ha permès l'adquisició i instal·lació de noves prestatgeries per al magatzem.
- Resolució de 12 de juliol de 2001, respecte de les ajudes a museus i col·leccions museogràfiques, concessió de 400.000 pessetes per al condicionament d'infraestructures per a la conservació del patrimoni moble que allotgen les institucions responsables del patrimoni cultural valencià. L'import de la subvenció ha contribuït a les despeses hagudes amb motiu de la construcció d'una cambra de baixa humitat per a la conservació de les col·leccions de naturalesa metàl·lica.

– Informes i correspondència:

Durant l'exercici de 2001, les tasques administratives han generat 269 escrits d'eixida i s'han rebut 252 cartes. D'aquests escrits i expedients cal destacar els referits als intercanvis de publicacions, al depòsit de materials arqueològics de què ha estat objecte el Museu; les sol·licituds per a l'estudi, la fotografia, etc., de les col·leccions, i el préstec

de determinades peces de la col·lecció del Museu per a exposicions temporals; les memòries i la documentació de les convocatòries de subvencions; els informes per al Departament d'Urbanisme pel que fa a les llicències d'obres, etc.

BIBLIOTECA

La Biblioteca del Museu ha continuat prestant els seus serveis de consulta bibliogràfica, préstec domiciliari de llibres, etc.

L'intercanvi de publicacions amb altres institucions i les adquisicions de llibres han representat un increment de 285 volums al llarg de 2001. A la relació d'intercanvis de publicacions esmentada en les memòries corresponents als exercicis anteriors (amb un total de 152 institucions), cal que hi afegim les institucions que durant l'any 2001 s'han incorporat a l'intercanvi bibliogràfic amb la nostra revista:

- Museu Arqueològic i Etnològic "Soler Blasco" de Petrer
- Biblioteca Pública de Castalla
- Revista *Gladius*
- Revista *Arts Longa* (Dep. Història de l'Art, Universitat de València)

LA DIFUSIÓ DEL PATRIMONI

Estadístiques de les visites

Els horaris i dies en què ha obert el Museu Arqueològic Municipal l'any 2000 són:

- Primavera, tardor i hivern:
De dilluns a divendres: de 9 a 14 hores.
Dissabtes, diumenges i festius: de 10.30 a 13.30 hores.
- Estiu (de l'1 de juliol al 30 de setembre)
De dilluns a divendres: de 9 a 14 hores.
Dissabtes, diumenges i festius: tancat.

Llevat d'aquest horari, s'han autoritzat visites a la vesprada de caràcter individual i per a diferents col·lectius (amb una sol·licitud prèvia).

El Museu ha obert un total de 329 dies.

– Comentarís sobre la distribució setmanal de les visites individuals i col·lectives:

Els dies en què el Museu ha rebut una major afluència de visitants individuals ha estat els diumenges i els dissabtes (7,19 i 6,74 visites/dia), amb un total anual de 266 i 256 visites respectivament. Els dies laborals s'observa una menor quantitat de visites individuals, encara que amb una mitjana entre 3,98 i 2,48 visites/dia.

Els dies en què el Museu rep visites col·lectives o de grups són, per ordre de preferència: dimarts i dimecres (11,98 i 11,96 visites/dia), dijous (11,02 visites/dia), dilluns (9,57 visites/dia), etc. Els caps de setmana i festius registren un índex menor de visites col·lectives.

Per la suma de visites individuals i col·lectives es pot deduir que els dies de la setmana en què el Museu rep una

major quantitat de visitants són els dimarts, els dijous, els dimecres i els dissabtes, amb una mitjana diària entre 15,96 i 14,13 visites per dia. En darrer lloc se situen els dilluns i els diumenges (entre 12,67 i 11,11 visites/dia). Amb una menor incidència el divendres (10,62 visites/dia).

La mitjana anual és de 13,41 visites diàries, durant els 329 dies en què el Museu ha estat obert al públic.

La xifra anual total és de 4.412 visites, de les quals 1.386 han estat individuals i 3.026 visitants repartits en 103 grups. A més, cal afegir-hi que alguns d'aquests col·lectius –generalment els escolars, quan els grups superen les 30 persones– han visitat el Museu de forma fraccionada, en petits grups o per cursos naturals.

La diversa procedència de les visites (individuals i col·lectives), s'observa en els percentatges del quadre següent:

Percentatges de les visites	Individuals	Col·lectives
Locals	35,73	35,92
Comunitat Valenciana	28,40	55,75
Altres comunitats	20,82	2,35
Estrangers	15,05	5,98
	100,00 %	100,00 %

PREFERÈNCIES DIA/SETMANA I MITJANA DE VISITES INDIVIDUALS I VISITES COL·LECTIVES

	individuals	col·lectives	mitjana
dilluns	3,10	9,57	12,67
dimarts	3,98	11,98	15,96
dimecres	2,48	11,96	14,44
dijous	3,63	11,02	14,65
divendres	3,81	6,81	10,62
dissabtes	6,74	7,39	14,13
diumenges	7,19	3,92	11,11

* mitjana diària anual.....13,41 visites

Acte de presentació al Museu de l'exposició "Erudits, col·leccionistes i arqueòlegs".

Resum visitants 2001

	DIES OBERT	NÚM. COL·LECT.	VISITES COL·L.	VISITES INDIV.	TOTAL VISITES
GENER	29	3	58	97	155
FEBRER	28	6	128	74	202
MARÇ	31	16	409	85	494
ABRIL	27	16	373	221	1594
MAIG	30	8	301	91	392
JUNY	30	3	84	86	170
JULIOL	22	6	200	113	313
AGOST	22	2	49	181	230
SETEMBRE	20	2	75	87	162
OCTUBRE	31	8	177	116	293
NOVEMBRE	30	14	388	131	519
DESEMBRE	29	19	784	104	888
TOTAL	329	103	3.026	1.386	4.412

Exposicions itinerants

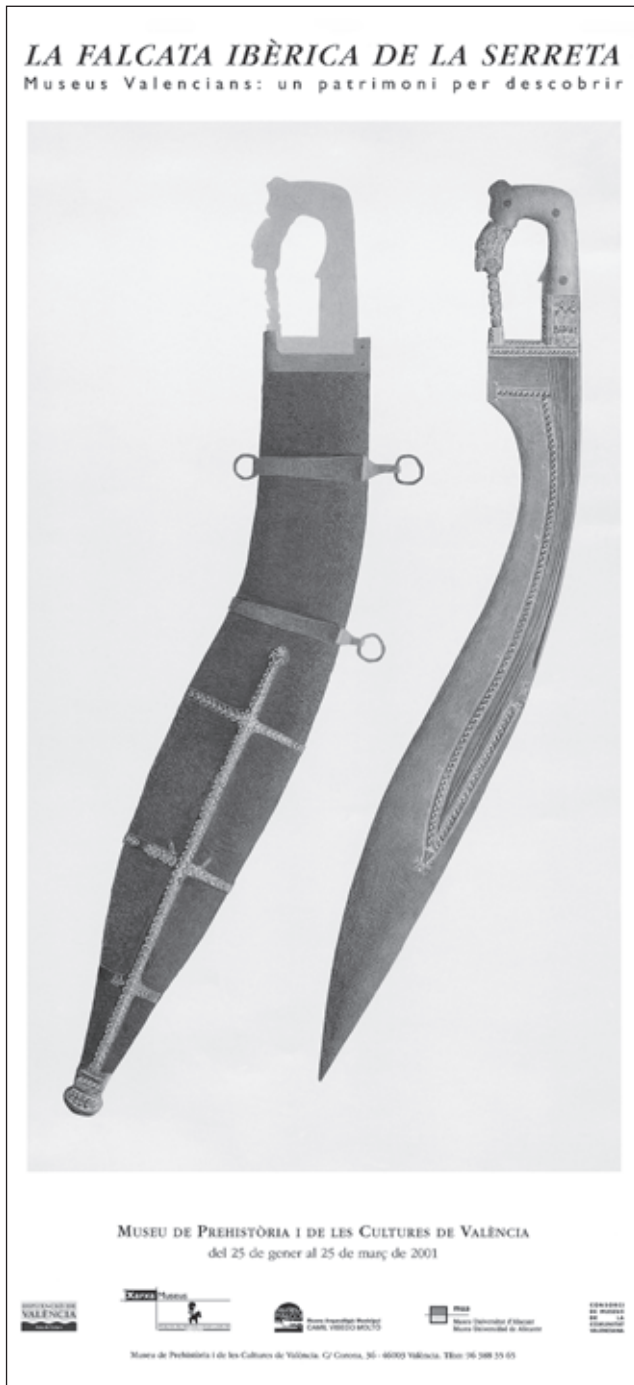
L'any 2001 ha estat ple d'activitat pel que fa a les exposicions temporals i les itinerants. L'exposició *La fal·cata ibèrica de la Serreta*, que havia estat els darrers mesos de 2000 al Museu de la Universitat d'Alacant, va viatjar a València per a inaugurar el cicle "Museus valencians: un patrimoni per descobrir", que organitzava la Xarxa de Museus de la Diputació de València. Aquesta mostra va estar exposada al Centre de Cultura Mediterrània La Beneficència, entre el 25 de gener i el 25 de març de 2001, i se'n va editar un tríptic i un cartell.

Durant el mes de febrer, a una de les sales del MARQ-Museu Arqueològic Provincial d'Alacant, es mostrava l'exposició itinerant anomenada *La Cultura Ibèrica a través de la fotografia de principis de segle XX en el litoral mediterràneo*, per a la qual el Museu d'Alcoi havia col·laborat amb imatges i textos sobre les antigues excavacions al jaciment ibèric de la Serreta.

La sala d'exposicions temporals del Museu d'Alcoi ha incorporat de forma permanent l'exposició *Erudits*,

Un dels ambients de l'exposició "Erudits, col·leccionistes i arqueòlegs".

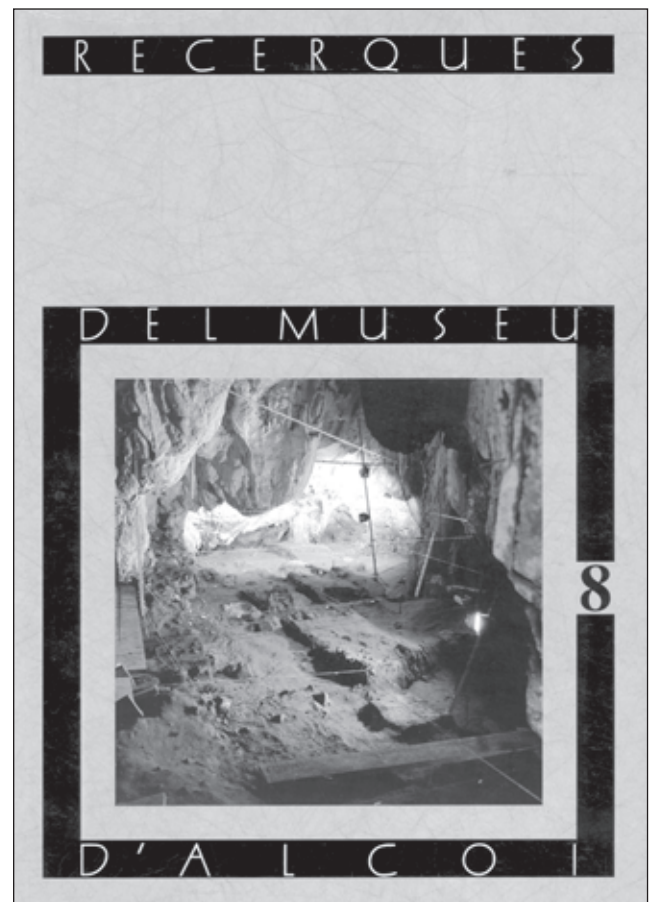
col·leccionistes i arqueòlegs, els continguts de la qual expliquen la creació i la trajectòria del nostre Museu. Aquesta mostra va ser presentada al públic el dia 28 de març de 2001, i l'acte va estar presidit pel senyor alcalde d'Alcoi, Miguel I. Peralta Viñes, i el senyor Rafael Terol Aznar, en representació de la Caja de Ahorros del Mediterráneo. Cal recordar que aquesta exposició havia estat inaugurada al mes de juliol de 2000 a la sala d'exposicions d'Alcoi de la Caja de Ahorros del Mediterráneo.

Activitats didàctiques

L'atenció personalitzada als grups que visiten les sales del Museu, principalment els escolars i d'altres col·lectius, han comptabilitzat durant l'any 2001 fins a 80 visites guiades per part del personal del Museu. Així mateix s'han realitzat diferents visites guiades a jaciments arqueològics, principalment a les pintures rupestres de la Sarga.

Publicacions

Una de les novetats per a enguany ha estat la creació d'una pàgina web sobre els continguts del Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi Camil Visedo Moltó, una realització que ha gaudit de l'assessorament tècnic i la participació del personal del Centre de Processament de Dades de l'Ajuntament d'Alcoi. El web <http://www.alcoi.org/museu>, es va presentar públicament el dia 28 de març al Centre Cultural, i també es va donar a conèixer l'edició del número 8 de la revista *Recerques del Museu d'Alcoi*, corresponent a 1999, edició aquesta que –a més de diferents articles sobre Prehistòria i Arqueologia– incorpora a les seues pàgines un dossier amb les ponències i comunicacions de les Jornades “Viure a la muntanya, viure de la muntanya”, que havien estat organitzades pel maig de 1999 per la Gerència de Medi Ambient de l'Ajuntament d'Alcoi i el nostre Museu.

LA CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI

Depòsits de materials arqueològics

Els directors de les excavacions i prospeccions arqueològiques autoritzades per la Direcció General de Patrimoni Artístic, han depositat al Museu d'Alcoi els materials de les actuacions realitzades al nostre àmbit durant l'any 2001:

- excavació arqueològica ordinària al jaciment del Salt (Alcoi).
- excavació arqueològica ordinària al Mas d'Is (Penàguila).
- excavació arqueològica ordinària a la Cova de Santa Maira (Castell de Castells).
- excavació arqueològica ordinària a l'Abric de la Falaguera (Alcoi).
- excavació arqueològica ordinària a la Cova Beneito (Muro de l'Alcoi).
- excavació arqueològica ordinària a L'Encantada (Beniarrés).
- Excavació arqueològica ordinària al conjunt industrial del Molinar (Alcoi)
- prospecció arqueològica sistemàtica a diferents municipis de l'Alcoià i el Comtat.
- prospecció arqueològica sistemàtica a la vall de Barxell (Alcoi) i àrees de la serra de Mariola.
- prospecció arqueològica sistemàtica a la Vall de Seta.

Préstec de materials

Una selecció de materials arqueològics del jaciment ibèric de la Serreta van estar cedits per a l'exposició *La falcata ibèrica de la Serreta*, durant la seua estada a València, instal·lada a les sales del Centre de Cultura Mediterrània La Beneficència.

La Caja de Ahorros del Mediterráneo, que en aquest any va organitzar l'exposició titulada *Y acumularon tesoros. Mil años de historia en nuestras tierras*, va sol·licitar al Museu el préstec d'un lot de materials de l'Edat del Bronze. Aquesta mostra va inaugurar la seua itinerància en febrer de 2001, en una de les sales del Museu de Prehistòria i de les Cultures de València, i es va mostrar amb posterioritat a les ciutats de Múrcia, Cartagena, Alacant i Castelló.

El Vicerectorat de Cultura de la Universitat de València va sol·licitar el préstec de cinc peces dentaries de neandertal, procedents del jaciment paleolític del Salt (Alcoi), i de diferents materials paleolítics de la Cova de Santa Maira (Castell de Castells), per a que formaren part de l'exposició *De neandertals a cromanyons, l'inici del poblament humà a les terres valencianes*, la qual es va mostrar a la sala d'exposicions del carrer de la Nau, seu de la Universitat de València, entre els mesos de novembre de 2001 i gener de 2002.

Un lot de targetes postals de la col·lecció del Museu, amb imatges antigues d'Alcoi, va ser prestat a l'Institut d'Ensenyament Secundari Cotes Baixes de la nostra ciutat,

amb motiu d'una exposició de la setmana cultural que es va celebrar entre els dies 7 i 12 d'abril de 2001.

Amb motiu de la realització del projecte expositiu de la sala d'època Moderna i Contemporània del MARQ-Museu Arqueològic Provincial d'Alacant, l'esmentat Museu ens va sol·licitar el préstec d'imatges fotogràfiques sobre la industrialització d'Alcoi.

Una altra col·laboració ha estat la realitzada amb la Regidoria de Turisme de l'Ajuntament d'Alcoi, pel que fa a la realització d'una exposició sobre cartells de la Cavalcada de Reis, així com també la col·laboració amb l'Arxiu Històric Municipal, al qual es va cedir per a una exposició un lot de planxes de coure gravades amb imatges religioses.

Inventari de materials

Un any més hem de destacar la dedicació que presta el Museu als treballs d'ordenació, catalogació i inventari de fons arqueològics. Aquesta ha estat una tasca preferent, que una volta més ha gaudit de l'estímul d'una subvenció de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, mitjançant la qual s'ha revisat i informatitzat un lot de materials arqueològics de la necròpolis ibèrica de la Serreta (campanya de 1989), treball aquest realitzat per Sara Moltó Gisbert i Cristina Reig Seguí, així com també s'ha realitzat una fase de revisió, ordenació i inventari de la Col·lecció Paleontològica Visedo Moltó, a càrrec d'Enrique Peñalver Mollá.

Els beneficiaris de la beca de formació, el senyor Roderic Gisbert Ortiz i la senyora Lucía Silvestre Miró, han realitzat diferents treballs d'ordenació de fons i l'inventari de materials arqueològics procedents d'antigues excavacions.

Un any més hem de fer referència a la col·laboració del Museu en els treballs de catalogació i conservació de la Col·lecció d'Art de l'Ajuntament d'Alcoi.

Restauració i conservació de materials

Entre les activitats del laboratori de restauració, cal destacar enguany la construcció d'una cambra de baixa humitat que incorpora un aparell que desseca el cabal d'aire recirculat, la qual permet emmagatzemar-hi la totalitat dels objectes de naturalesa metàl·lica amb garanties de conservació.

L'ACTIVITAT INVESTIGADORA

Les consultes de documentació i les revisions de materials arqueològics han estat una activitat al llarg de l'any, a la qual cal destacar els treballs d'ordenació i estudi de la col·lecció de fòssils, a càrrec del paleontòleg Enrique Peñalver Mollá; l'estudi de ceràmiques medievals decorades amb la tècnica de la corda seca, que va realitzar la senyora Claire Delery (Tolosa de Llenguadoc); les visites habituals d'estudiants, col·laboradors d'aquest Museu i

diferents investigadors, entre els que quals hem de citar a Sara Fairén Jiménez, Gabriel García Atienza i Francisco Javier Molina Hernández (Universitat d'Alacant), així com les estades habituals dels investigadors de la Serreta: Ignasi Grau Mira, Sara Moltó Gisbert, Manuel Olcina Doménech i Cristina Reig Seguí, entre altres.

La col·laboració amb altres institucions

Les relacions entre el Museu d'Alcoi i les universitats d'Alacant i de València, el Museu de Prehistòria i de les

Cultures de València, el MARQ-Museu Arqueològic Provincial d'Alacant i l'Obra Social de la Caja de Ahorros del Mediterráneo, entre altres, ha estat un any més una activitat fecunda.

També, ens complau haver donat suport al cicle de conferències organitzat per l'Institut d'Estudis Catalans, que el dia 18 d'octubre va portar a Alcoi al professor Josep Guitart per impartir la conferència "Ibers *versus* romans? Arqueologia de l'origen de les ciutats romanes a Catalunya i al País Valencià".